

Andrés: Sin título, 2022

ARTS VISUALS / EXPOSICIONS

Juan de Andrés. Dialogar amb la pintura a través del silenci i la reflexió

06 des. 2022

[Ramon Casalé Soler](#)

La presència del silenci a la pintura

La primera vegada que vaig conèixer l'obra de l'artista uruguaià Juan de Andrés va ser amb motiu d'una exposició que va fer al Centre Cultural Tecla Sala l'any 1996, de la que Josep Maria Cadena comentava a les pàgines d'*El Periòdic*, que “és el pintor uruguaià més important de l'hora present, basat en punts de partida de l'ensenyament de Torres-García ha aconseguit avançar en la seva expressió personal fins arribar al cim de l'originalitat creativa”. És obvi que el crític i periodista barceloní tenia raó, ja que passats 26 anys d'aquella exposició, ara el seu país li ha atorgat el Premi Figari del Banc Central d'Uruguai per la seva trajectòria. Aquest guardó és el més important a nivell cultural. Està organitzat pel Museu Figari de Montevideo que depèn del Ministeri d'Educació i Cultura. Pedro Figari va ser un destacat personatge de la política, l'educació i la cultura, treballant com advocat, polític, periodista, i sobretot, pintor -va ser director de l'Escola d'Arts i Oficis-.

Ara a la Sala Dalmau s'exposen els seus últims treballs que, d'alguna manera, són la continuació de l'anterior mostra que es va fer a la galeria i que va coincidir amb l'inici de l'epidèmia de la Covid que es va haver de clausurar abans que finalitzés, de la

que *El temps de les arts* se'n va fer ressò. L'exposició es titula *Diálogos silenciosos* que reflecteix perfectament el seu contingut, on la presència del silenci és fa evident en les seves pintures acríliques sobre tela i fusta.

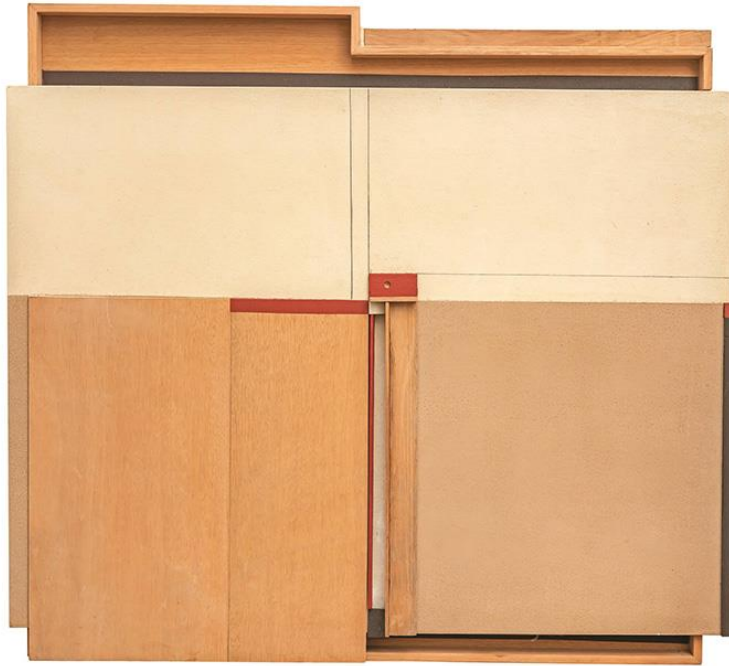

Juan de Andrés: Sin título, 2022

Del Taller Torres-García de Montevideo a Barcelona passant per Sant Boi de Llobregat

Juan de Andrés (Arévalo, Uruguai, 1941) es va formar als tallers de Carlos Llanos -en pintura- i Day Man Antúnez -tècniques murals-, ambdós del Taller Torres-García de Montevideo. Als 23 anys inicia la seva tasca docent com a professor de dibuix d'ensenyament mitjà. En aquella època ja s'interessa pel muralisme amb relleus, on empra la ceràmica i el formigó. El 1977 marxa del seu país degut a la manca de llibertat existent, ja que en aquella època el govern era una dictadura militar. S'instal·la en primer lloc a Zamora per després anar a Barcelona on s'hi estarà fins al 2011 que torna al seu país. Visita sovint la capital catalana, principalment per les exposicions que realitza a la seva galeria de referència com és la Dalmau.

Durant la seva estada a Barcelona, compagina la seva activitat artística amb la docència a l'escola Rosa Sensat i a EINA, així com a Sant Boi de Llobregat dirigint el Taller Municipal d'Arts Plàstiques, on fundarà el grup d'art constructiu RASEN. Abans d'exposar a la sala Dalmau ho havia fet a la desapareguda galeria Barcelona, dirigida per Josep Niebla.

Juan de Andrés: Sin título, 2022

En els seus inicis va ser proper als postulats del Taller Torres-García, possiblement una de les escoles que més han contribuït al desenvolupament del constructivisme deixant una gran petjada per a les generacions següents. Joaquin Torres-García també va viure a la Ciutat Comtal durant tres dècades, vivint la influència del modernisme -va col·laborar amb Antoni Gaudí a les vidrieries del temple de la Sagrada Família i de la catedral de Palma de Mallorca- i del noucentisme, realitzant diferents murals del Palau de la Generalitat.

De fet, la tendència constructivista va sorgir a principis del segle passat relacionant la noció d'espai-temps en una mateixa

obra, originant la idea de moviment. En un principi els seus postulats es basaven en l'aspecte social per després adreçar-se cap l'abstracció geomètrica.

Al marge de la pintura, Juan de Andrés treballa l'escultura i el muralisme. Precisament a mitjans del present any va exposar a la galeria 6280 de la capital uruguaiana on es van poder contemplar un gran nombre d'escultures de format vertical, sent la majoria d'elles d'acer *corten* amb una patina d'òxid. Per a Maria Eugenia Méndez, comissaria de l'exposició, són unes escultures “d'una austeritat major a la simplicitat del color”, ja que l'espai buit té tanta importància com el ple, degut a que en les seves construccions el que és important es troba en el concepte de dualitat, aconseguint que cadascuna de les peces respiri i alhora s'enfilin cap a l'infinit. A Catalunya hi ha diverses escultures en espais públics i privats, com per exemple a Sant Boi de Llobregat i Calella de Palafrugell, així com a Zamora.

Juan de Andrés: Sin título, 2022

“Diálogos silenciosos”. Una manera d’entendre el minimalisme constructivista

Juan de Andrés. *Diálogos silenciosos*

Sala Dalmau

Consell de Cent, 349 Barcelona

Fins al 30 de desembre de 2022

Respecte de *Diálogos silenciosos*, l’artista presenta un conjunt de pintures on s’adverteix nítidament la seva manera d’enfrontar-se a l’abstracció constructivista. Ho fa des de l’austeritat, la simplicitat -aparent- i l’exquisidesa a través d’una sèrie de composicions planes, de marcat contingut arquitectònic, on s’aprecia el seu interès per la tridimensionalitat, tal com es pot comprovar en les capses i assemblatges, sobretot quan els veiem penjats a les parets de la galeria, ja que s’aproximen a l’escultura, atès que estan col·locats a mode de llibre obert, però sense lletres.

En totes les obres es percep la idea de silenci i reflexió. Quan les contemplem notem una sensació d’assossec i calma tan necessària avui. El seu és discurs creatiu, d’un minimalisme constructivista absolut, tal com es pot comprovar en cadascuna de les seves obres, totes elles sumides en un geometrisme ben acusat.

Juan de Andrés: Sin título, 2022

La circumstància que el volum no sigui gaire accentuat origina que tant els quadrats com els rectangles, la majoria d'ells disposats de forma diferent i superposats, amb unes línies finíssimes verticals i horitzontals al mig o als costats, provoquin la sensació de moviment. A nivell cromàtic les tonalitats són suaus, sense estridències, on destaquen els vermells, els terrosos, els ocres i els neutres. L'espai buit també sorgeix, encara que sigui de manera menys explícita que a les escultures. Aquí en canvi només aplica un lleuger tall en alguns costats del quadre o al bell mig de la composició com a element separador. També hi ha obres en les quals hi ha zones sense pintar, ja que el que veiem és el propi suport.

Per a Juan de Andrés el concepte pictòric es basa en el fet que el públic pugui endinsar-se en una forma de posar en escena la realitat des d'una vessant contrària al que significa representar la figuració. En conseqüència, podríem afirmar que els diferents elements que apareixen en les seves creacions són una mena de símbols o formes per identificar un lloc a l'espai. Ell mateix senyala que "l'obra d'un artista és el millor retrat que d'ell pot haver-hi". Hi estic plenament d'acord, degut a que la seva obra està plena de sentiment i passió pel món de l'art, però sempre amb una visió honesta i humil, que coneixent-lo personalment s'entén perfectament.

Ramon Casalé Soler

Llicenciat en Geografia i Història, especialitzat en Història de l'art, per la Universitat de Barcelona (1985). Màster de Museologia i Gestió de Patrimoni (1998). Diplomant en Taxació, Catalogació i Expertització d'obres d'art, per l'Escuela Superior de Anticuarios (2006). Membre de l'ACCA, AICA i ICOM. Cap de secció d'art de Las nueve musas (Madrid), crític de Arteporexcelencias (La Habana), Bonart (Girona), L'Independent de Gràcia (Barcelona, Butlletí Soc. Cat. d'arqueologia (Barcelona) i El temps de les arts (València).